

Asia: VN/20373/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset kommentit esityksestä

Yleiset kommentit

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/20373/2025

Yhteistoiminta-asiamiehen toimisto / Joel Salminen, yhteistoiminta-asiamies

Esitysluonnoksessa ehdotetaan työneuvoston lakkauttamista ja siihen liittyviä lainsäädäntömuutoksia.

Työneuvosto on kolmikantaisessa kokoonpanossa toimiva työ- ja elinkeinoministeriön alainen riippumaton erityisviranomainen. Työneuvosto antaa pyynnöstä lausuntoja työlainsäädännön soveltamisesta ja tulkinnasta sekä ratkaisee aluehallintoviraston poikkeuslupapäätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset. Esitysluonnoksen mukaan lausuntotehtävistä luovuttaisiin ja oikaisuvaatimustehtävät siirrettäisiin 1.1.2026 toimintansa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle.

Yhteistoiminta-asiamies voi pyytää työneuvostolta lausuntoa yhteistoimintalain (1333/2021) sekä yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlajuisissa yritysryhmissä annetun lain (335/2007) soveltamisalakysymyksistä; tarkemmin sanoen siitä, tuleeko asianomainen laki sovellettavaksi yksittäisessä yrityksessä tai yhteisössä.

Lausuntopyyntöjä on esitetty yhteensä kuusi kappaletta, mutta niihin saaduilla tulkintakannanotoilla on yhteistoiminta-asiamiehen neuvonta- ja valvontatyössä hyvin laajalle kantava vaikutus. Esimerkkinä voidaan mainita yhteistoimintalain ”yritys”-käsitettä koskeva lausunto TN 1441-11, johon neuvontatyössä tukeudutaan lähes viikoittain. Jatkuvasti hyödynnettäviä ovat myös

työntekijöiden lukumäärän laskennasta annetut lausunnot TN 1455-14, 1469-17 ja 1499-24, joissa täsmennetään yhteistoimintalain (334/2007, 1333/2021) tulkinnanvaraisiksi ja osin ristiriitaisiksikin jääneitä perusteluja.

Yhteistoiminta-asiamiehen neuvonta- ja valvontatyön näkökulmasta työneuvosto on osoittautunut tärkeäksi ja tarpeelliseksi viranomaiseksi, joten sen lakkauttamista ei voida puoltaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on ottanut tehtäväkseen kehittää tuomioistuinsovittelua ja lisätä vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käyttöä (hallitusohjelman kohta 10.2).

Työneuvosto ja yhteistoiminta-asiamies tarjoavat paitsi tuomioistuinprosessille vaihtoehtoisen riidanratkaisumenettelyn, myös mahdollisuuden ehkäistä oikeusriitoja ennakolta.

Työneuvoston lausuntomenettelyn kohteena olevilla laintulkintakysymyksillä on yleensä yksittäistä työsuhdetta laajempi merkitys. Käytännössä lausunto voi siten ratkaista kerralla useita jo syntyneitä oikeusriitoja, mutta siinä esitetty tulkintakannanotto saattaa lisäksi vähentää samaa kysymystä koskevien riitojen syntymistä – ja keventää näin tuomioistuinten työtaakkaa myös tulevaisuudessa.

Työneuvoston lakkauttamisella tavoiteltavia säästöjä ei yhteistoiminta-asiamiehen näkemyksen mukaan ole mielekästä tarkastella vain työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puitteissa, vaan huomioon tulisi ottaa lakkauttamisen taloudelliset vaikutukset myös laajemmin. Oikeudenkäynteihin liittyvät kulut todennäköisesti kasvaisivat, jos käytettävissä ei enää olisi vaihtoehtoista reittiä selvittää niitä laintulkintakysymyksiä, jotka nyt kuuluvat työneuvoston lausuntomenettelyn piiriin.

Paitsi kuluihin, oikeudenkäyntien määrän kasvu vaikuttaisi kielteisesti myös niiden kestoon. Eduskunnan oikeusasiamies on katsonut oikeudenkäyntien pitkän keston kuuluvan kymmenen keskeisen suomalaisen perus- ja ihmisoikeusongelman joukkoon (ks. eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2023, s. 113).

Työneuvoston lakkauttamista koskevan hankkeen lisäksi työ- ja elinkeinoministeriössä on vireillä myös toinen hanke, jossa selvitetään yhteistoiminta-asiamiehen tehtävien siirtoa ja hänen toimistonsa mahdollista lakkauttamista.

Työneuvoston tavoin myös yhteistoiminta-asiamiehen toiminnassa on kysymys vaihtoehtoisesta ja usein myös ennakoivasta riidanratkaisusta. Näiden kahden viranomaisen käytössä on lisäksi yhteisiä henkilöstö- ja toimitilaresursseja.

Juuri sanotun vuoksi työneuvostoon ja yhteistoiminta-asiamiehen toimistoon kohdistuvia hankkeita tulisi käsitellä samalla kertaa. Selvitetäväksi olisi otettava myös mahdollisuus yhdistää työneuvoston ja yhteistoiminta-asiamiehen toiminnot.

Esityksen vaikutukset

-

Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta

Kommenttinne lakiehdotuksesta.

-

Laki työaikalain muuttamisesta

39 §.

-

39 a §.

-

39 b §.

-

39 c §.

-

Siirtymäsäännökset

-

Laki nuorista työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

15 §.

-

15 a §.

-

15 b §.

-

15 c §.

-

Siirtymäsäännökset

-

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta

44 §.

-

Laki oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §.

-

Lakiehdotukset 6–10 (työneuvostoviittausten kumoamiset)

Kommenttinne lakiehdotuksista.

-

Salminen Joel

Työ- ja elinkeinoministeriö - Yhteistoiminta-asiamiehen toimisto/ Joel

Salminen, yhteistoiminta-asiamies